

Jeseníček

12/2020-2021

Ročník 46

NEBOJME SE PŘIJÍMAČEK

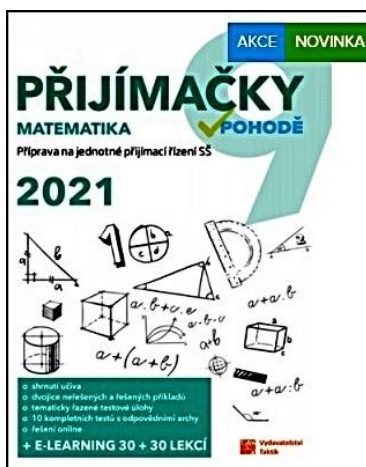
Každý rok připravuje Cermat přijímací zkoušky z českého jazyka a matematiky. Letos jsem se do nich jakožto devátáčka zapojila i já a ráda bych se s vámi podělila o své dojmy a pocity.

Ještě předtím jsme ale museli udělat jednu věc, bez níž by to nešlo. Pár dní před těmi osudovými okamžiky jsme dorazili do naší školy v Jesenici,

kde jsme se testovali. Do ruky nám byl poté předán papír s potvrzením o negativním výsledku testu na COVID-19. Bez něj bychom totiž nebyli do vybrané školy vpuštěni.

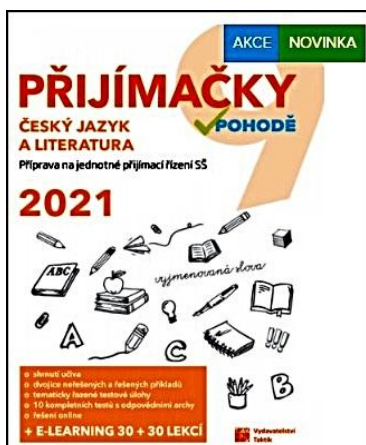
PAPÍR TEDY MÁM A VYRÁŽÍM DO VYBRANÉ ŠKOLY

Po počátečních zmatech usedám do lavice v neznámé třídě s respirátorem na ústech a čekám na chvíli, kdy paní učitelka rozdá test z matematiky. Ta chvíle přijde, ovšem ještě předtím se musí přečíst nepostradatelné informace o správném vyplňování testu. Zdá se to být nekonečné. Čekám, dokud paní učitelka nevyřkne větu, že můžeme začít. Jakmile zazní, otevírám testový sešit a začínám počítat počáteční příklady. U úlohy číslo 6 a 7 se zarazím, a tak zkouším jiné. Některé úlohy vynechávám, jiné se snažím vypočítat. Časový limit ale uběhne rychle a v mé mysli zakotví myšlenka, kolik jsem toho nestihla a nevěděla.

Teď přichází český jazyk. Zde jsem si přece jen jistější a vyplňuji rychleji. Pročítám si sáhodlouhé texty a odpovídám na otázky ohledně toho, zdali jsou tvrzení o nich pravdivá, či ne. Tuhle část mám asi nejméně ráda. Je zdlouhavá.

Protože se podávaly dvě přihlášky na střední školy, druhý den mě čekaly další dva testy ze stejných předmětů. Ve škole to probíhá podobně jako během prvního termínu. Po napsání obou testů jsem spokojenější s českým jazykem, který mi ten den opravdu šel. V matematice jsem si tak jistá nebyla, ale to mi úsměv nevzalo. První i druhý den při cestě domů jsem veselá a šťastná, že to mám celé za sebou. Teď už jen počkat na výsledky...

Já přeji nadcházejícím devátákům, aby si vybrali střední školy, na které by se chtěli dostat, nebáli se přijímaček a dobře se na ně naučili. Není se čeho bát, jen se tomu musí věnovat čas. Přeji i svým spolužákům, aby se dostali na své školy snů a líbilo se jim tam. Děkuji i všem učitelkám a učitelům, kteří nám věnovali svůj čas, sílu a trpělivost pro naši přípravu na přijímací zkoušky.

Napsala Jitka Chalupová, IX. třída

ČARODĚJNICKÁ CESTA

První květnový den se naše rodina vydala na Čarodějnickou cestu. Začínalo se v jesenickém autokempu, kde nám všechny potřebné informace poskytly přítomné čarodějnice. V chatce č. 1 jsme si vyzvedli soutěžní listy s připravenou tabulkou pro zapsání tajenky a mohlo se začít.

Prvním úkolem bylo najít sedm netopýřů, druhým prokázat znalost ingrediencí, které se obvykle vaří v čarodějnickém kotli, a další úkoly čekaly na cestě. Vedla lesem, kde už na nás číhala jiná čarodějnice, aby nás patřičně vystrašila. Měli jsme hádat její šaty a tím získat další písmeno do tajenky. Tak to pokračovalo i nadále, až jsme vyšli z lesa. To už bylo jasné, že tajenkou je jméno jesenické čarodějnice JESEŇUCHY. S vyluštěným jménem jsme se pak dostavili na Městský úřad Jesenice, kde si ho uložili k pozdějšímu vyhodnocení. Za dva dny nám odtud přišla velká odměna. Bylo to super!

Napsala Martina Jelínková, VII. třída

NĚCO PRO ZASMÁNÍ

Novinářka: „Jak se vám podařilo tak rychle dopadnout hledaného pachatele krádeže?“

Policista: „Neomylně ho detekoval náš 100 % spolehlivý kamerový systém.“

Novinářka: „Ale říkali jste, že jste si žádný nekoupili.“

Policista: „Nebylo třeba. Ten náš se jmenuje paní Nováková.“

PERLIČKY ZE ŠKOLNÍCH LAVIC:

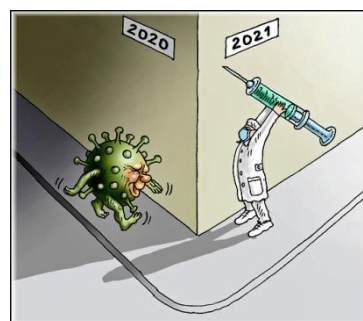
- ☞ Když babičku bolí zuby, dá si je do skleničky.
- ☞ Pravidelně chodí do školy nepravidelně.
- ☞ Váš syn se mi za zády směje do očí.
- ☞ Nevím kolik je mi roků, protože se to stále mění.
- ☞ Kdo jsou středoškoláci? To jsou školáci, kteří chodí do školy pouze ve středu.
- ☞ Zahradníci pečují o zahrady, o sady sadisté.
- ☞ Vyvolán prohlásil, že nebude odpovídat bez advokáta.

Zdravotní sestra se ptá: „Pane doktore, co mám napsat jako příčinu smrti?“

„Napište Covid-19.“

„Ale on má na těle více než čtyřicet bodných ran!“

„Tak tam napište Covid-19 s nečekanými komplikacemi.“

ÚLOHA O SPOLEČNÉ PRÁCI

Úlohy o společné práci nejsou našim nejstarším žákům neznámé. Popisují situaci, kdy více objektů pracuje po určitou dobu současně, přičemž časový úsek společné práce nemusí být u všech objektů stejný. A právě takovou úlohu si dnes přiblížíme.

ZADÁNÍ:

Z nádrže lze vypouštět vodu čtyřmi různě velkými otvory. V jednom případě probíhalo vypouštění takto:

1/ Po dvou hodinách otekla všemi čtyřmi otvory $\frac{1}{4}$ plné nádrže, načež byl uzavřen první otvor.

2/ Po dalších čtyřech hodinách, když zbyla polovina původního množství vody, byl uzavřen druhý otvor.

3/ Po dalších šesti hodinách zbyla v nádrži $\frac{1}{4}$ původního množství vody, načež byl uzavřen třetí otvor.

4/ Po dalších deseti hodinách otekla zbývající $\frac{1}{4}$ vody.

Určete doby potřebné k vypuštění nádrže jednotlivými otvory.

ŘEŠENÍ:

☞ Při výpočtech uvažujeme, jakou část společné práce udělá každý objekt v daném časovém úseku. Objekty a jejich časy si proto označíme pomocí neznámých:

Doba vypouštění vody z nádrže pouze 1. otvorem **a** hodin

Doba vypouštění vody z nádrže pouze 2. otvorem **b** hodin

Doba vypouštění vody z nádrže pouze 3. otvorem **c** hodin

Doba vypouštění vody z nádrže pouze 4. otvorem **d** hodin

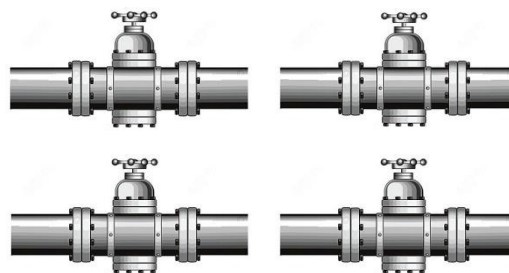
☞ Dále si uvědomíme, jakou část společné práce udělá každý objekt za časovou jednotku, v našem případě za 1 hodinu:

Za 1 hodinu vyteče 1. otvorem $\frac{1}{a}$ nádrže

Za 1 hodinu vyteče 2. otvorem $\frac{1}{b}$ nádrže

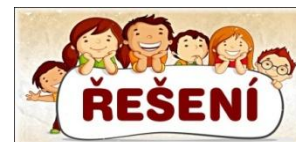
Za 1 hodinu vyteče 3. otvorem $\frac{1}{c}$ nádrže

Za 1 hodinu vyteče 4. otvorem $\frac{1}{d}$ nádrže

Nyní již můžeme sestavit rovnice pro jednotlivé body zadání:

1/ $2 \cdot \left(\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c} + \frac{1}{d}\right) = \frac{1}{4}$	2/ $4 \cdot \left(\frac{1}{b} + \frac{1}{c} + \frac{1}{d}\right) = \frac{1}{4}$
3/ $6 \cdot \left(\frac{1}{c} + \frac{1}{d}\right) = \frac{1}{4}$	4/ $10 \cdot \frac{1}{d} = \frac{1}{4}$

Ze soustavy rovnic 1/ až 4/ vypočítáme doby vypouštění nádrže jednotlivými otvory, přičemž budeme postupovat od 4/ k 1/:

4/	$10 \cdot \frac{1}{d} = \frac{1}{4} \quad / \cdot 4d$	$40 = d$	$d = 40$ hodin
----	---	----------	----------------

3/	$6 \cdot \left(\frac{1}{c} + \frac{1}{d}\right) = \frac{1}{4}$	$240 + 6c = 10c$	$60 = c$
	$\left(\frac{6}{c} + \frac{6}{40}\right) = \frac{1}{4} \quad / \cdot 40c$	$240 = 4c \quad / : 4$	$c = 60$ hodin

2/	$4 \cdot \left(\frac{1}{b} + \frac{1}{c} + \frac{1}{d}\right) = \frac{1}{4}$	$480 + 8b + 12b = 30b$	$48 = b$
	$\left(\frac{4}{b} + \frac{4}{60} + \frac{4}{40}\right) = \frac{1}{4} \quad / \cdot 120b$	$480 = 10b \quad / : 10$	$b = 48$ hodin

1/	$2 \cdot \left(\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c} + \frac{1}{d}\right) = \frac{1}{4}$	$480 + 10a + 8a + 12a = 60a$	$16 = a$
	$\left(\frac{2}{a} + \frac{2}{48} + \frac{2}{60} + \frac{2}{40}\right) = \frac{1}{4} \quad / \cdot 240a$	$480 = 30a \quad / : 30$	$a = 16$ hodin

ZÁVĚR:

Prvním otvorem by se nádrž vypustila za 16 hodin, druhým otvorem za 48 hodin, třetím otvorem za 60 hodin a čtvrtým otvorem za 40 hodin.

TRÍ SÍTA - PRAVDA, DOBRO A POTŘEBNOST

Jednou přišel kdosi celý rozčilený k Sokratovi: „Sokrate, slyšel jsi, co udělal tvůj přítel? To ti musím hned vyprávět.“

„Okamžik, prosím tě,“ přerušil ho mudrc. „Prosel jsi to, co mi chceš říct, třemi síty?“

„Třemi síty?“ podivil se muž.

„Ano, můj milý, třemi síty. Podívej se, zdali to, co mi chceš říct, projde třemi síty. První síto je síto pravdy. Zkoumal jsi všechno, co mi chceš říct, zdali je to pravdivé?“

„Ne, slyšel jsem to vyprávět a...“

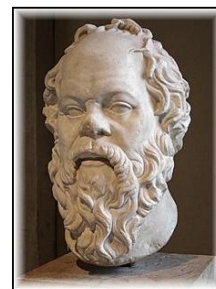
„No vidíš! Ale určitě jsi to zkusil s druhým sítem. Je to síto dobroty. Jestlipak to, co mi chceš říct - když už by to neměla být pravda - je alespoň dobré?“

Druhý na to váhavě: „Ne, není, naopak.“

„Aha!“ přerušil ho Sokrates. „Použijeme tedy třetí síto a zeptáme se, zdali to, co mi chceš říct a co tě tak rozčílilo, je potřebné!“

„Potřebné to právě není...“

„Tedy,“ usmál se mudrc, „jestli to, co mi chceš říct, není ani pravdivé, ani dobré nebo potřebné, nech to být a nezatěžuj tím ani sebe, ani mě!“

Sokratova busta v Louvru

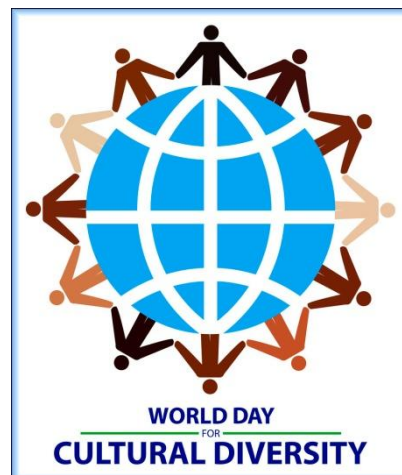
ZDROJ: <https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/tri-sita-pravda-dobro-a-potrebnost>

21. 5. – SVĚTOVÝ DEN KULTURNÍ ROZMANITOSTI

Již 20 let si 21. května připomínáme Světový den kulturní rozmanitosti. Valné shromáždění OSN jej vyhlásilo v roce 2001 jako výzvu k toleranci a sblížení odlišných kultur prostřednictvím mezikulturního dialogu.

20. října 2005 pak byla z iniciativy UNESCO v Paříži přijata Úmluva o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, k níž Česká republika přistoupila v listopadu 2010. Ministerstvo kultury ČR podporuje jak českou, moravskou a slezskou regionální kulturu u nás i v krajanských komunitách v zahraničí, tak i kulturní projevy etnických menšin žijících na našem území. Systematická péče je zajištěna zejména prostřednictvím příspěvkových organizací.

Na naší planetě žije v současnosti téměř 8 miliard lidí. V různých koutech světa žijí různými způsoby života a často i trochu jinak vypadají. Kulturní rozmanitost je však naším společným dědictvím. Vnímejte ji jako příležitost, díky níž se otevíráme ostatním a objevujeme nové způsoby myšlení.

22. 5. - MEZINÁRODNÍ DEN BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI

20. prosince 2000 přijalo Valné shromáždění OSN rozhodnutí, že 22. květen bude na celém světě připomínán jako Mezinárodní den biologické rozmanitosti. Stalo se tak na památku podepsání Úmluvy o biologické rozmanitosti ze dne 22. května 1992 v Nairobi.

ÚMLUVA O BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI patří k nejvýznamnějším mezinárodním úmluvám v oblasti životního prostředí. Česká republika ji podepsala v červnu 1993 a v platnost vstoupila 3. března 1994. Jejím plněním je pověřeno Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství ČR.

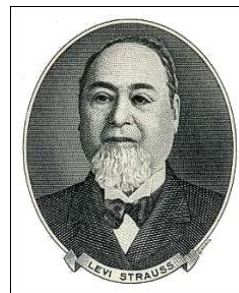
Termín biologická rozmanitost (biodiverzita) označuje různorodost organismů a jejich ekosystémů, které tvoří život na naší planetě. Důvodů pro ochranu biodiverzity je celá řada. Mohou být ekonomické, ekologické i estetické, přičemž každý zahrnuje mnohotvárnost života ve všech jeho formách.

V České republice existuje přibližně 43 000 živočišných druhů. Ačkoli tempo jejich ubývání není tak dramatické jako jinde ve světě, jsme přesto každý rok chudší o některé z nich. Nejčastější příčinou mizení živočichů a rostlin jsou změny, které zasahují přírodní stanoviště, a to zejména vinou člověka.

Z celého světa zmizí během jedné hodiny jeden živočišný druh. Mnohé jsou tak nenávratně ztraceny ještě dřív, než je vůbec stačíme poznat.

TEXASKY, DŽÍNY, RIFLE

Džíny vynalezl německý textilní podnikatel Levi Strauss (1829 – 1902), který emigroval do Kalifornie, kde v roce 1853 založil svou textilní firmu. V době zdejší Zlaté horečky si objednal z Francie modrou látku na plachty zlatokopeckých vozů. Plachty z této látky se však staly naprostým propadákem. Aby Levi Strauss zakoupený materiál aspoň nějak využil, našil z plachet pro horníky kalhoty, jejichž kapsy zpevnil vpředu a vzadu zlatými cvočky. Kalhoty poté nazval blue jeans (modré montérky).

Původní cena byla jeden dolar za kus a modré montérky šly náramně na odbyt. Záhy nestačil uspokojovat poptávku. Dne 20. 5. 1873 si nechal kalhoty patentovat. Udělal ale chybu. Měl si nechat patentovat blue jeans jako takové, neboť brzy začali další výrobci (Lee, Wrangler apod.) vyrábět z té samé látky tytéž kalhoty. Odvolávali se při tom na skutečnost, že patent je pouze na blue jeans se cvočky. Bez nich může šít modré montérky, kdo si vzpomene. A měli pravdu.

Blue jeans byly původně pracovním oděvem amerických horníků. Do Evropy přišly po druhé světové válce již jako kalhoty pro děti a mládež. Prostřednictvím společnosti UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) byly do ČSR dodávány výrobky firmy Lee s nápisem na zadní kapse US Blue Denim made in Texas. A tak se v ČSR vžil pojem TEXASKY. Po roce 1948 byl s UNRRA konec. Drobní českoslovenští živnostníci pak šili texasky ze všeho, co jim přišlo pod ruku. Národní podniky však toto zboží vyrábět nesměly.

Pojem texasky v ČSR zevšeobecněl a udržel se až do začátku 60. let. Za normálních okolností nebyly blue jeans od roku 1948 nikde k dostání. Toto zboží začali dovážet načerno teprve studenti z arabských a afrických zemí, studující převážně v Praze. Nakupovali je v SRN a Rakousku. Na studentských kolejích vládla 24 hodin denně „šmelina“. Protože značkové blue jeans jako Levi Strauss, Lee a Wrangler byly příliš drahé (okolo 350 Kčs za kus; tehdejší průměrný plat byl 800 Kčs měsíčně), bylo třeba najít náhradní pramen.

Tím se stala západoněmecká firma L. Hermann Kleiderfabrik, která začala šít blue jeans z originální americké látky blue denim (česky džínovina) pod názvem Mustang Jeans. Tento německý výrobek zakoupený v SRN nebo Rakousku se v tehdejší ČSSR prodával mezi 150 až 200 Kčs na černém trhu. Doposud vžitý pojem texasky začal ustupovat do pozadí a podle značky Mustang Jeans se vžil pojem džínsy, respektive DŽÍNY. To trvalo až do roku 1968.

V době pražského jara 1968 se podařilo tehdejšímu předsedovi vlády Oldřichu Černíkovi uzavřít obchodní smlouvu s italskou firmou Confezioni Fratini. Ta hodlala podpořit reformní snahy tehdejší KSČ pod vedením Alexandra Dubčeka a dodávat do ČSSR látku blue denim a nechat zde šít džíny pod názvem Rifle (puška). Na pravé straně kapsy byla umístěna barevná papírová reklama s kovbojem na vzpínajícím se koni, držícím v pravé ruce pušku.

Italové místo výplaty mezd československým zaměstnancům přenechávali část produkce značky Rifle pražské firmě Tuzex. Ta je potom prodávala na volném trhu za tzv. tuzexové bony. Již začátkem 70. let v ČSSR zdomácněl pojem RIFLE pro všechny druhy blue jeans, čímž takřka vytlačil názvy texasky a džíny.

ČTENÁŘSKÁ SOUTĚŽ JESENÍČKU

ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 11/2020-2021:

1.- OSMISMĚRKA

Příroda čaruje

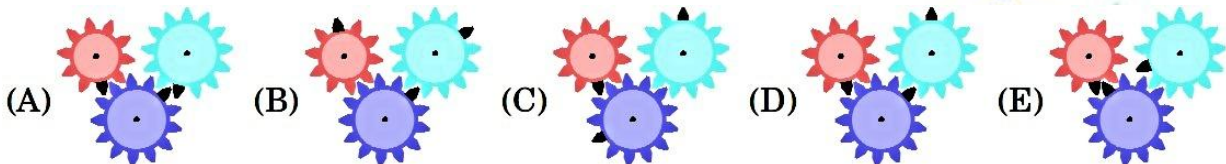
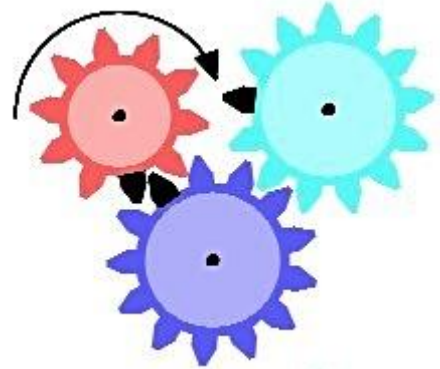
2.- HÁDANKA

První muž položil na pult dvacetikorunovou minci. Druhý muž však vyplatil 20 korun v drobných mincích (například 10 Kč + 5 Kč + 2 Kč + 2 Kč + 1 Kč). Kdyby chtěl pivo za 18 korun, položil by na pult přesně tuto částku.

1) OZUBENÉ SOUKOLÍ

Na obrázku vpravo vidíte soukolí tří ozubených kol. Na každém kole je černě označen jeden zub.

Který z obrázků ukazuje správnou polohu černých zubů poté, co se nejmenší ozubené kolo otočí o celou otočku ve směru hodinových ručiček?

/Úloha převzata ze soutěže Matematický klokan 2021, kategorie Benjamín/

2) HIŘEBENOVÁ DOPLŇOVAČKA

Vyluštěním tajenky dokonči citát Bruce Lee: „Chyby jsou vždy odpustitelné, když má daná osoba ...“

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

- 1/ Opak zla
- 2/ Psaní v obálce
- 3/ Opak přílivu
- 4/ Elektroda (+)
- 5/ Povlečení
- 6/ Malý uzel
- 7/ Hra s pukem
- 8/ Země faraonů
- 9/ Pták (moták)
- 10/ Stopkovitá část listu
- 11/ Nimrodi
- 12/ Opak předku
- 13/ První měsíc v kalendáři
- 14/ Jednotka elektr. proudu
- 15/ Pět plus pět